

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

October 1955

4e Jaargang, Nr. 8

I N H O U D S O P G A V E.

I. HUMANISTISCH NIEUWS

Humanistisch Verbond

a. Jubileum-actie

blz. 124

b. Nieuwe brochures

" 124

Humanistische Stichting Socrates

Verslag discussiedag kunstenaars

" 124/125

Humanistische Jongeren Gemeenschap

Verslag Herfstconferentie

" 125

Studentenvereniging op Humanistische Grondslag

a. Verslag najaarsconferentie Gemeenschap Amsterdam

" 125

b. Aankondiging landelijke najaarsconferentie

" 125

Humanistisch Thuisfront

a. Aantal subsidierende gemeenten

" 125

b. Bezinningsbijeenkomsten op De Ark en andere activiteiten

" 126

Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A.

Nieuws uit de afdelingen

" 126

Radiolezingen

a. V.A.R.A.

" 126/127

b. A.V.R.O.

" 127

c. Wereldomroep

" 127

Internationale literatuurlijst

" 127/128

Internationaal Nieuws Onze plaats in de I.H.E.U.

" 128

Humanitas

a. Verslag bijeenkomst 10-jarig jubileum

" 128/129

b. Oprichting nieuwe afdelingen

" 129

c. Aanstelling maatschappelijke werkers

" 129

Humanistische Jeugdbeweging

Verslag H.J.B. dd.30 October te Arnhem over Congres 1955

" 130

II. VAN ALLE KANTEN

Lezingen over Humanisme buiten onze eigen kring

a. Pater rector Dr. K.H. Groensmit (Ymuiden Courant)

" 130/131

b. Prof. Mr. I.A. Diepenhorst (Goudse Courant)

" 131

c. Volksuniversiteit te Amersfoort

" 131

Beschouwingen

Deventer Dagblad over subsidie aan humanistische organisaties

" 131/132

Is Nederland een protestantse natie? (Prof.van Ruler en Pater Jelsma (In het Parool)

" 132/133

Het Humanistisch Thuisfront in de Gemeenteraad van Lisse

" 133/134

De Vrijdenker over van Praag's artikel in Mens en Wereld over de Kleuter-onderwijswet

" 134

Lijst Gemeenschaps-secretariaten

" 135

HUMANISTISCH NIEUWS

HUMANISTISCH VERBOND

De Jubileum-actie.

De plaatselijke gemeenschappen van het Humanistisch Verbond hebben zich met groot enthousiasme in de Jubileum-actie gestort. Het resultaat is al merkbaar door een duidelijk verhoogde toevloed van nieuwe leden.

Brochures.

Dat de centrale leiding ook niet heeft stilgezeten, blijkt uit een toevloed van brochures. Herdrukken van goede, oude bekende en geheel nieuwe. Van die nieuwe mogen wij U hier wel even noemen: "1946 - 1956 - Dit wordt gedaan". Een frisse brochure, uitstekend uitgevoerd, welke een duidelijk overzicht geeft van de vele activiteiten van het Verbond. De verhouding van het Verbond tot allerlei andere humanistische organisaties is in deze brochure door middel van tekeningen aanschouwelijk weergegeven. Het geheel vormt een uitstekend, kort en zakelijk en tegelijk prettig leesbaar middel, om zich over het Humanisme in Nederland te oriënteren.

Een andere brochure is "Humanistische Gedachten", een bundeltje van 10 radiolezingen, welke in de rubriek "Geestelijk Leven" voor de V.A.R.A. werden gehouden. Voor hen die deze lezingen indertijd al met zoveel interesse hebben gevolgd een prettig weerzien, voor alle anderen ongetwijfeld stof die tot nadenken prikkelt. Van de volgende sprekers zijn lezingen opgenomen: J.C. Brandt Corstius, W. Coenders, J.P. van Praag, D.H. Prins, B.W. Schaper en C.H. Schonk.

En natuurlijk is er een nieuwe druk verschenen van de Beginselverklaring met toelichting.

X X X X X

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Socrates hield op 23 October een discussiedag voor Kunstenaars welke uitstekend is geslaagd. Wij ontvingen het volgende verslag:

Een groot aantal kunstenaars heeft Zondag 23 October gehoor gegeven aan de oproep van de Stichting "Socrates" - de wetenschappelijke en culturele sectie van het Humanistisch Verbond - om de kunstenaarsdag bij te wonen, die gehouden is in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort.

De schrijfster Hella Haasse, de schilder J. Bruyn en dr. J.P. van Praag, algemeen voorzitter van het Humanistisch Verbond, hebben daar hun visie gegeven op het probleem "De kunstenaar in het luchtledig". Vooral Hella Haasse's inleiding legde de wortels bloot, waarmee de kunstenaar aan de gemeenschap is gebonden, of gebonden moet zijn. Zij schetste hem als de "non-conformist", die vorm geeft aan menselijke verbondenheid en aan menselijke vrijheid. Die ook voor zich het recht opeist "neen" te zeggen tot de gemeenschap. Zijn bestaan is in wezen altijd een "eenzaam avontuur", dat in strijd is met iedere verstandelijke overweging, waarbij hij zich menigmaal in "het luchtledig" zal voelen. Hij leeft in wezen permanent op de grens van het bewuste en het onbewuste. Hij zoekt naar versmelting met "de ander", waarbij hij als zijn grootste zekerheid zal weten, dat de liefde altijd meer is dan geloof en hoop. Dit zoeken naar "de ander" en die liefde moeten uiteindelijk gezamenlijk uitmonden in naastenliefde.

De kunstschilder Bruyn tekende de "hartverscheurende materiële nood" waarin zovele van zijn collega's zich bevinden, zelfs in deze tijd van hoogconjunctuur. Als oorzaak van deze tragische situatie gaf hij aan, dat het kunstwerk steeds minder "nuttig" is geworden, dat de kunstenaar - in zijn hang naar de volstrekte geestelijke vrijheid - steeds meer zijn allerpersoonlijkste ervaring is gaan uitbeelden en daardoor het contact met de gemeenschap wel moest verliezen. Dat hij echter niet alle contact heeft

verloren zag Bruyn gedemonstreerd in de vele voortreffelijke verzetsmonumenten.

Dr. Van Praag verklaarde met nadruk, dat het Humanistisch Verbond de kunstenaars nodig heeft, niet om hen voor zijn organisatorische karretje te spannen, maar omdat humanisten en kunstenaar in wezen éénzelfde ondogmatisch uitgangspunt hebben. De humanist gebruikt het om te komen tot geestelijke emancipatie, de kunstenaar om zijn eigen diepste wezen, met zijn eigen artistieke middelen, te ontdekken en te ontplooien, om zo "de ander" te ontdekken en te doen ontplooien. Kunstenaar en humanist kunnen elkaar inspireren.

Op deze drie bijzonder boeiende inleidingen volgde een urenlange, diepgaande en geanimeerde discussie.

x x x x x

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

De H. J. G. hield op 29 en 30 October een herfstconferentie, waarvan wij het volgende verslagje ontvingen:

De Humanistische Jongeren Gemeenschap heeft op 29 en 30 October een landelijke herfstconferentie belegd te Soest.

Het onderwerp op dit weekend was: "Humanisme en politieke keuze".

Het modern democratisch-socialisme werd uiteengezet door de Heer W. Mensink, partijsecretaris van de P.v.d.A. en hoofdbestuurslid van de Humanistische Werkgemeenschap.

De vrijzinnig-liberale opvatting werd ingeleid door de Heer Dr. E. Nordlohne, hoofdbestuurslid van het Humanistisch Verbond en vice-voorzitter van J.O.V.D.

Aan deze inleidingen werd een discussie verbonden, welke zeer geanimeerd verliep.

De Zaterdagavond werd gevuld met een bont programma.

x x x x x

October is de maand van de najaars-weekenden. Ook de afdeling Amsterdam van de Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag had deze maand haar weekend en wel op de 22e en 23e. Zij deelde ons daarover nog het volgende mee:

Met een voor een afdeling goede opkomst hield Amsterdam zijn kennismakings-weekend in "Ons Honk" te Lage Vuursche. Behalve een doel in zichzelf ten behoeve van de eigen leden beoogde men op deze wijze een aantal nieuwe leden aan te trekken, hetgeen noodzakelijk is voor een studentenvereniging met een zo snelle doorstroming. Aan deze opzet heeft het weekend tot op vrij grote hoogte voldaan.

Zaterdagavond leidde Erik Vos, de eerste door de Toneelschool afgeleverde regisseur, ons in in de pantomime. Hij deed dit op geestige wijze, sprekend en uitbeeldend, waarbij een ieder tot het laatste ogenblik geboeid was.

De Zondagmiddag werd besteed aan een discussie over: "Onze verhouding tot het andere geslacht", onder leiding van Gé Nabrink. Men bleek zeer geïnteresseerd te zijn in het onderwerp. Aangezien de stof te uitgebreid bleek voor één middag, werd besloten de komende winter nog een aantal avonden aan de verschillende onderdelen te wijden.

Na enkele interrumperende aansporingen door de leiding van het gebouw, werd in snel tempo dit buitengewone geslaagde en sfeervolle weekend gesloten.

De landelijke organisatie van de S.V.H.G. houdt op 12 en 13 November haar Najaarsconferentie in "Die Ossewa" te Noordwijk. Onder de titel: "Faillissement der Wetenschap" zullen spreken een bioloog en een mathematicus, n.l. Prof. A.H.W. van Herk en Prof. J.P. Schouten.

x x x x x

HUMANISTISCH THUISFRONT

Het aantal subsidiërende gemeenten is gestegen tot 185.

In de verschillende militaire tehuizen is het winterprogramma ingezet met concert- en filmavonden, lezingen, dansavonden en gelegenheid tot handenarbeid.

De bezinningsbijeenkomsten op De Ark zijn vastgesteld op 22 - 26 November en 29 November - 2 December.

x x x x x

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE P.V.D.A.

Van de zijde der H.W.G. deelt men ons het volgende mede:

Drie nieuwe afdelingen kunnen wij deze keer verwelkomen en wel Arnhem, Delfzijl en Vlaardingen. De gang zit er aardig in! Wij ondervonden de grootst mogelijke medewerking van de afdelingsbesturen der Partij bij ons streven de H.W.G. sterker te maken. Aan alle verspreide leden werd een opwekkend woord ten gunste van de H.W.G. gezonden; hierop kwamen reeds tal van reacties binnen. Dankbaar maar niet voldaan zijn wij over het feit dat de H.W.G. /1 Januari 1954 met 85% in ledental vooruitging. Onze lezerskring van "Vernieuwing" deelde hierin met 30%.

Arnhem had 8 October j.l. een regionale bijeenkomst met H. van Es als spreker over doel en wezen van de H.W.G. Er waren belangstellenden uit Arnhem, Nijmegen, Ede en Zevenaar, die na de inleiding van Van Es naar het voorbeeld van de vertegenwoordigende lichamen algemene beschouwingen hielden om daarna sectiegewijs opmerkingen te maken. De inleider zorgde voor een gedegen antwoord. Met deze bijeenkomst werd het doel: meer bekendheid aan het werk van de H.W.G. te geven in deze streek van Gelderland, volkomen bereikt. Daarnaast werd beoogd, een afdeling Arnhem op te richten en ook hierin slaagde men volkomen. Een bestuur werd gevormd door de Heren K. de Jong, voorz., H. van Hinte, secretaris (Roemer Visserstraat 53) en Mevr. de Wilde-Stoel. Met 24 leden werd gestart.

De brochure van Dr. Brandt Corstius ging vlot van de hand en een aantal lezers voor "Vernieuwing" werd geboekt.

Delfzijl vormde geruime tijd geleden ook een H.W.G.-afdeling, doch door omstandigheden kon ze zich niet staande houden. Het verheugt ons dat er onlangs weer nieuw leven kwam, dank zij de hulp van enige Groningse bestuursleden. De Heer J. Bredman, Uitwierderweg 67 heeft voorlopig het secretariaat.

Dordrecht bracht 30 October onder deskundige leiding een bezoek aan het Schilderijmuseum. Sedert de bijeenkomst van 18 September is het ledental der afdeling bijna verdubbeld.

Groningen houdt 10 November de jaarvergadering en zal tevens het rapport "Kunst, Overheid en Volk" laten bespreken door P.J. Hiemstra. Leden uit randgemeenten zijn hartelijk welkom.

Den Haag komt 9 November broederlijk met PCWG en KWG bijeen om zich af te vragen "Is verzuiling onvermijdelijk of niet?"

Spreker is o.a. Dr. E. Brongersma van de KWG.

Vlaardingen luisterde 10 October naar een inleiding van de alg.secretaris der P.v.d.A. H. van Woudenberg die het onderwerp behandelde "Waarom ook in Vlaardingen een H.W.G.-afdeling?"

De discussie bracht zoveel opklaring teweeg dat er tot oprichting van een afdeling werd besloten. Het aanvankelijke aantal van 20 leden hoopt men spoedig op te voeren.

Voorzitter werd C.A. van Yperen; secretaris A. Cornelisse, Mendelsohnplein 21-a. Vele leden namen een abonnement op "Vernieuwing" en kochten de brochure-Brandt Corstius.

x x x x x

RADIOLEZINGEN

16 October:	Dr. J.C. Brandt Corstius	over:	"Geen tien kan tellen".
23 October:	Dr. H. Bongers	over:	"Tien plus met een griffel".
30 October:	Mevr. A.J. Groenman-Deinum	over:	"Eén maal tien, twee maal tien en meer maal tien".
6 November:	Mr. Dr. J. In 't Veld	over:	"Tien jaar Humanitas".
13 November:	Prof. Dr. G. Stuiveling	over:	"Beter één in de hand dan tien in de lucht".
20 November:	Mr. H.B.J. Waslander	over:	"Het gouden tientje".

RADIOLEZINGEN VOOR DE VARA-MICROFOON

27 November:	W. Coenders	over:	De eerste tienduizend.
4 December:	R. de la Rie	over:	Geef me de 10.
11 December:	Dr.J.C. Brandt		
	Corstius	over:	De 10e van de oogst.
18 December:	Dr.J.P. van Praag	over:	10-voudige toewijding.
25 December:	Dr.H. Herbers	onderw.	onbekend.

LEZING VOOR DE AVRO-MICROFOON:

Op Donderdag 3 November 1955 - 21-40 - 21.55 uur in de serie "Rekenschap van het Humanisme", sprak J. Bijleveld over Buitenkerkelijkheid en Humanisme.

RADIO-WERELD-OMROEP

Wist U dat de Radio-Wereld-Omroep iedere 5e Zondag van de maand een uitzending wijdt aan het Humanisme in Nederland? Dat lijkt overigens mooier dan het is. Telt U maar na: iedere 5e Zondag van de maand, dat zijn 4 à 5 Zondagen van het jaar.

30 October was weer zo'n Zondag. Dr. J.C. Brandt Corstius sprak toen over "De geestelijke betekenis van het 10-jarig bestaan van het Humanistisch Verbond".

De nieuwsuitzending, welke ook altijd in dit programma'tje is opgenomen, besteedde natuurlijk hoofdzakelijk aandacht aan de beide 10-jarige jubilea, en verder aan de Discussiedag van Socrates voor kunstenaars, de herfstweek-enden van de jongerenorganisaties en het congres van de I.H.E.U., dat in Augustus in Antwerpen werd gehouden.

x x x x x

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

ULTIMO OCTOBER 1955.

THE HUMANIST

Nr. 4 - 1955

Nr. 4 - 1955

Sherman D. Wakefield

Robert Ingersoll, a great Humanist.

Swindar Suri

Prejudice and Science.

FREE MIND

August 1955

Anonymous

The Right to individual Belief

THE STANDARD

Sept.- Oct. 1955

" - " 1955

Gabriel R. Mason, Ph.Dr.

The Greatness of Felix Adler.

Thomas Robischon

How "creedless" is Ethical Culture?

" - " 1955

Louis Stix, M.D.

The Role of Love in the Ethical Religion.

NEWS AND NOTES

September 1955

" " 1955

" " 1955

J. Henry Lloyd

What can we think or do about it?

T. Geoffrey Robson

Man the Creator?

J. B. Coates

Can Moral Problems be solved?

THE MONTHLY RECORD

September 1955

" " 1955

Archibald Robertson

How honest are Christians?

J. Hutton Hynd

Walt Whitman, the American Dream.

PROGRESSIVE WORLD

August 1955

" 1955

THE RATIONALIST

May - July 1955

GEISTESFREIHEIT

October 1955

BESINNUNG

Sommer 1955

" 1955

" 1955

DIOGENES

"

George Seibel

The Turners in our History.

George Ernst Mueller M.D.

Humanism in Medecine.

W.G. Cook

Christianity and Women

J. S.

Ludwig Feuerbach, ein Märtyrer des freien Geistes.

Alfred Loisy

Ethos - Freiheit - Fortschritt.

Wilhelm Börner

Der Zusammenbruch der Kirchenmoral.

Franz Uitz

Albert Schweitzer als Ethiker.

Jan L. Broeckx

Kunst en Humanisme.

Henri Picard

Moraal en Politiek.

x x x x x

INTERNATIONAAL NIEUWS

Onze plaats in de I.H.E.U.

Het Humanistisch Verbond is natuurlijk lid van de I.H.E.U. (International Humanist and Ethical Union).

Het is misschien wel aardig voor U te weten, dat verschillende Nederlandse Humanisten in deze organisatie ook een functie hebben. De voorzitter van het H.V., Dr. J.P. van Praag is op 't ogenblik voorzitter van de I.H.E.U. Bestuursleden zijn: het hoofdbestuurslid van het Humanistisch Verbond J. Bijleveld: organizing treasurer; Mevrouw H.A. Polak-Scharz (eveneens hoofdbestuurslid van het Verbond) : hon.org.secretary en Prof. Libbe van der Wal (ook hoofdbestuurslid van het Verbond). De administratie van de I.H.E.U. is tegenwoordig op het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Bleyenburgerstraat 1, Utrecht.

x x x x x

HUMANITAS

H u m a n i t a s viert zijn tienjarig bestaan. Ledental gestegen tot 10.137. (Week-end 5 en 6 November 1955)

De Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag heeft dit weekend op genoeglijke en tegelijk stijlvolle wijze haar tienjarig jubileum gevierd. Het begon Zaterdagmiddag met een druk bezochte receptie in de grote zaal van Amicitia. De voorzitter, Mr. J. In 't Veld, vertelde in zijn begroetingsrede dat het initiatief tot het oprichten van deze vereniging al genomen was in de donkere jaren der bezetting, door een commissie, ingesteld door het nog altijd functionerende bestuur van de S.D.A.P. Die commissie had de opdracht na te gaan hoe vernieuwing en verfrissing konden worden gebracht in wat toen, met een voor die tijd nieuwe naam, werd aangeduid als "maatschappelijk hulpbetoon". De commissie kwam tot de conclusie dat er een nieuwe stichting in het leven zou moeten worden geroepen, met als voornaamste taak het maatschappelijk werk onder de buitenkerkelijken. Het was nadrukkelijk de bedoeling dat deze stichting los zou komen te staan van SDAP en NVV, omdat niet alle leden van deze organisaties buitenkerkelijk zijn terwijl buiten de socialistische beweging vele buitenkerkelijken,

naar het oordeel der commissie, een beroep zouden moeten kunnen doen op een eigen orgaan van maatschappelijke zorg.

Kort na de bevrijding startte de nieuwe stichting, aldus Mr. In 't Veld, met een massa enthousiasme en verder niet veel meer dan een geleende schrijfmachine. En nu, na tien jaar, is de stichting, inmiddels vereniging geworden, uitgegroeid tot een levenskrachtige, duizenden leden tellende organisatie - het nauwkeurige ledenaantal was op het moment waarop de rede werd uitgesproken nog een diep en spannend geheim - met een eigen kinderkuis, 60 afdelingen, een eigen gebouw voor het Centraal Bureau en een aantal bezoldigde krachten, dat de 100 verre overschrijdt. Jammer, dat Humanitas in het Zuiden van ons land nog zoveel tegenwerking ondervindt! "Als men in het opkomen van Humanitas een bedreiging ziet voor de eigen positie, laat men het dan liever zoeken in een edele wedijver om elkaar in naastenliefde, toewijding en doeltreffende werkmethoden te overtreffen!" riep de voorzitter uit.

Dr. J. Th. A. van der Putten kwam de vereniging feliciteren namens de minister van Maatschappelijk Werk. Dr. van der Putten sprak zijn bewondering uit voor hetgeen Humanitas in deze tien jaar tot stand heeft gebracht. Speciaal de opzet en de werkmethode van de jubilarisse hadden de volle belangstelling en instemming van deze spreker. In Humanitas staat men nl. op het standpunt dat alle soorten van maatschappelijk werk als daar zijn: reclassering, kinderbescherming, bejaardenzorg, gerepatrieerdenzorg enz., gecoördineerd en binnen hetzelfde verenigingsverband behoren te worden verricht. Ook Mej. Dr. T. E. W. Lignac, die als vertegenwoordigster van het hoofd van de afdeling Rijkstucht- en Opvoedingswezen van het Ministerie van Justitie, haar gelukwensen kwam aanbieden, bleek een warm bewonderaarster van deze opzet te zijn.

De voorzitter van het Humanistisch Verbond wees op de unieke plaats welke Humanitas inneemt als een organisatie welke zich richt tot de buitenkerkelijken, niet als "neutrale" instantie - de vereniging voert immers de kwalificatie "Humanistisch" in haar naam - doch als organisatie, die werkt vanuit een eigen visie op de plaats van de mens in de hem omringende wereld. Nadat jhr. Dr. C. G. C. Quarles van Ufford, als voorzitter van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk, en de wethouder van Sociale Zaken in Den Haag de vereniging hadden gelukgewenst, bood de Heer J. Landman namens het NVV een enveloppe met inhoud aan, "als blijk van medeleven". Toen was het grote moment aangebroken waarop de voorzitter van de afdeling Rotterdam het ledental bekend maakte. Dat bleek 10.137 te zijn. Hiermee was het plan van het Congres 1954, de vereniging op haar jubileum het behalen van de 10.000 leden als geschenk aan te bieden, volledig ten uitvoer gebracht.

's Avonds kwam de hele Humanitas-familie in de Kurzaal bijeen voor de feestviering. De Rotterdamse kinderrechter Mej. Mr. J. C. Hudig herdacht daar het 50-jarig bestaan van de Kinderwetten. Zij sprak als haar wens uit, dat het strafrecht voor kinderen geheel zal worden afgeschaft. "Maar zover zijn we nog niet", voegde zij er aan toe. Ook bepleitte Mej. Hudig het organiseren van oudercursussen met daaraan verbonden spreekuren.

Nadat de jonge flierefluiter voor de pauze de feeststemming aardig op gang hadden gebracht, volgde na de pauze het optreden van Georgette Hagedoorn, die een uiterst dankbaar publiek op onovertroffen wijze gedurende anderhalf uur met haar kunst boeide.

Zondag werd de voor deze gelegenheid wat bekorte, huishoudelijke vergadering gehouden.

===

Aan dit verslag kunnen wij nog toevoegen, dat het beleid van het Centraal Bestuur werd goedgekeurd en dat het voltallige bestuur herkozen werd.

Niettegenstaande de voorbereiding van het 10-jarig jubileum, die natuurlijk heel wat tijd vergde, kunnen nog andere belangwekkende gebeurtenissen van de laatste weken worden vermeld.

Zo werd op 1 October een afdeling Nieuw-Amsterdam in Drente opgericht. De afdeling Sneek werd heropgericht en als laatste in de rij van nieuwe afdelingen volgde Jubbinga (Friesland) in de tweede helft van October.

In het kader van het maatschappelijk werk t.b.v. de gerepatrieerden werd op 11 November Mej. S. Hijmans aangesteld.

De afdeling Zaandam stelde Mejuffrouw S. Henstra als plaatselijk maatschappelijk werkster voor de Zaanstreek aan.

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Van de H.J.B. ontvingen wij het volgende verslagje van het Congres dat op 30 October te Arnhem werd gehouden:

Verslag Congres Humanistische Jeugd Beweging 1955, 30 October te Arnhem.

In zijn sluitingswoord wees de landelijk mentor van de H.J.B., Ir. W. Geerts erop, dat hem vooral de goede harmonie waarin het congres was verlopen, opviel.

En inderdaad was er een bijzonder goede sfeer op dit congres, over sommige onderwerpen ontstond wel een fel debat, maar dit is een teken dat er belangstelling is voor ons werk.

Aan het Congres werd deelgenomen door 43 afgevaardigden en leden, afgevaardigden van de H.J.G. en het H.V. woonden het congres bij.

De door het hoofdbestuur voorgestelde statutenwijziging inzake beginsel en doel werd aangevaard, evenals het huishoudelijk reglement. Er zal een commissie benoemd worden, die tot taak zal hebben statuten en huishoudelijk reglement vóór het volgend congres te herzien, en voorstellen tot wijziging in te dienen.

Het nieuwe hoofdbestuur is als volgt samengesteld:

Henk Kooy, Rotterdam, voorzitter;

Marian v.d. Meer, Abceelenstraat 33, Hengelo, secretaresse;

Fred Keyzer, Rotterdam, penningmeester;

Jouke Bouma, Groningen en Dik van Kreveld, Groningen, leden.

=====

VAN ALLE KANTEN

Lezingen over Humanisme, buiten onze eigen kring.

De Umuider Courant van 27 September geeft een verslag van een lezing van een Pater Rector Dr. K.H. Groensmit over het moderne Humanisme. Dit verslag laten wij hieronder in zijn geheel volgen:

Voor Katholiek Leven in Beverwijk hield dr. K.H. Groensmit, rector van het nieuwe Pius X-College in zaal Waterdrinker gisteravond een lezing over het moderne Humanisme. Voorzitter H. van Noort heette de vele opgekomen jongeren van harte welkom en gaf na een korte inleiding dr. Groensmit het woord. Hij noemde de materie van deze avond voor een overtuigd Christen alles behalve verkwikkend; maar zou het tevens onverantwoord achten de ogen te sluiten voor het grote gevaar, dat het Christendom in deze nieuwe vorm van ongeloof bedreigt. Het moderne Humanisme is natuurlijk niet zo maar uit de grond gerezen; het heeft een eeuwenoude geschiedenis, die minstens tot in de renaissance teruggaat. Dr. Groensmit gaf een overzicht van de wordingsgeschiedenis van het Humanisme, om daarna uit de brochure "Beginsel en Doel van het Humanistisch Verbond" het beginselprogramma te lichten en dit nader te bespreken. Het humanisme wordt - zo meende de rector - bovenal bewogen door de geestelijke armoede in brede kringen, ook en met name bij het buitenkerkelijke volksdeel, van de "nihilisten", aan wie het geestelijke waarden poogt te schenken, die uit de massa de personen heffen. Het grote verschil tussen het historisch atheïsme en het moderne Humanisme is, dat het eerste alleen negatief van opzet en idee is, God loochent en daarmee uit de eigenlijke gelovende mens iets wegneemt en er een leegte achterlaat, terwijl het laatste de leemte opvult door er de autonome mens in te plaatsen. De "mens" met zijn goede en slechte eigenschappen is het grote object van Humanistisch "geloof". Het grote gevaar van het Humanisme, zoals dit naar zijn zeggen door de Katholieke Kerk wordt onderkend, schuilt hierin, dat het de mens immuun maakt voor God. "Het ontnemt hem de hunkering naar God, die hem echter aangeboren is".

Het verminkt daarmee de mens in het edelste en diepste van zijn wezen, aldus dr. Groensmit; het ontzegt hem iedere blik buiten de grenzen van de wereld en maakt het hem daardoor onmogelijk zich zelf te ontdekken, zoals hij werkelijk is: het door God geschapen wezen, dat de eeuwigheid maakt en bestemd is voor een eeuwig deel-hebben aan God. Dr. Groensmit besloot met te zeggen, dat de Katholiek het Humanisme als systeem uitdrukkelijk van de hand wijst, omdat het de rechten aantast van God, maar dat hij geen ogenblik de dragers er van veroordeelt, omdat hij zichzelf medeschuldig weet aan hun ongeloof. Het positieve in het Humanisme, met name zijn pogen

de menselijke waardigheid te herstellen kunnen de Katholieken in zekere zin positief waarderen. Na de lezing van dr. Groensmit werd er gelegenheid gegeven om vragen te stellen.

Onder de titel Christendom en Humanisme hield Prof. Mr. I.A. Diepenhorst te Gouda een lezing voor het Goudse comité "Levensvragen".
De Goudse Courant van 29 October 1955 gaf er het volgende verslag van:

Het pas enkele maanden oude Goudse comité "Levensvragen" trad gisteravond in De Zalm voor het eerst in de openbaarheid. De Goudse kring van protestants christelijke intellectuelen vormt een onderdeel van een landelijke beweging, die zich ten doel stelt bezinning op de moderne problemen van religie, psychologie, ethiek enz. Voor het komende winterseizoen wil men een vijftal sprekers naar Gouda laten komen, die hun visie op een bepaald probleem zullen geven, waarover dan gediscussieerd zal worden.

"Christendom en Humanisme" luidde de titel van de voordracht die Prof. Mr. I.A. Diepenhorst uit Amsterdam gisteravond voor het comité hield. In vogelvlucht behandelde spreker de ontwikkeling van de menselijke geest sinds de Grieken en Romeinen. Hoe men het ook bekijkt altijd weer springt het merkwaardige feit in het oog dat het tot in de moderne tijd onmogelijk was een volk, dat het geheel zonder Godsdienst stelde, aan te wijzen. Godsdienst, aldus Prof. Diepenhorst voorziet in een onuitroeibare menselijke behoefte. Wie zich als kleine mens voelt zweven boven een gapende afgrond kan alleen hulp vinden in het evangelie. De mens heeft zijn onrustig hart van God zelf gekregen. Allen gaan de weg naar de dood en niet naar de ware menselijkheid.

Het humanisme zoekt in hoogmoed buiten God om naar het goede en is daarom verderfelijk tot in de kern, omdat het ten opzichte van God een volledige onverschilligheid aan de dag legt, aldus Prof. Diepenhorst, die opmerkte, daartegenover geen bewijsbaar betoog te kunnen stellen, maar wel een zeker getuigenis van Hem die de vermoelden tot Zich laat komen naar waar de eeuwige rust hen wacht.

Het Vrije Volk van 31 October meldt een interessant initiatief van de Amersfoortse Volksuniversiteit:

De Amersfoortse Volksuniversiteit heeft bij het begin van het winterseizoen een drietal sprekers gevraagd inleidingen te houden over protestantisme, katholicisme en modern humanisme.

Over het eerste onderwerp sprak Prof. Dr. C.C. van Niftrik. Hij kenschetste het protestantisme als een bepaalde levenshouding, een instelling van de mens, die zich gebonden voelt niet in een vast systeem doch slechts door de Schrift, door het geopenbaarde woord Gods.

Dr. Fr. Thijssen besprak van rooms-katholiek standpunt uit, de katholieke geloofshouding met betrekking tot Gods heilshandelen in het Oude en het Nieuwe Testament en over de zin van het Pinkstergebeuren.

Ten slotte behandelde Prof. Dr. G. Stuiveling het moderne humanisme, zoals dit vorm heeft gekregen in het Humanistisch Verbond.

"Het humanisme", aldus spreker, heeft overal en altijd geleefd als oppositie tegen de geldende dogma's of zelfs als overheersend denken, zoals in het oude Athene. De humanist is niet optimistisch over het menselijk denken. Hij weet, dat het menselijk denken slechts betrekkelijk en beperkt is. Men kan niet zeggen, dat wie geen geloof heeft, geen moraal zou hebben. De humanist gaat uit van de wezensgelijkheid van alle mensen en van de verantwoordelijkheid van de mens voor zijn medemens".

B e s c h o u w i n g e n .

De Parlementair redacteur van het Deventer Dagblad wijdt in die courant van 14 October een beschouwing aan een artikel van Mr. Dr. C.Ch.A. van Haren in het Katholiek Staatkundig Maandblad over Subsidiëring van nevenorganisaties van het Humanistisch Verbond.

Wij ontleen aan de beschouwing in het Deventer Dagblad het volgende:

De auteur geeft dan als karakteristiek van het Humanistisch Verbond de volgende beschrijving: "Het H.V. is gericht op de beleving, de verdieping en de verbreiding van een levensbeschouwing, die op zijn minst genomen a-godsdienstig is. Het is een pseudo-religie, die in de Nederlandse samenleving, welke in feite overwegend Christelijk is, dezelfde van overheidswege erkende plaats wil innemen als de Christelijke kerkgenootschappen doen.

Een aantal mensen formuleert een aantal min of meer vage min of meer duidelijke beginselen voor een levensbeschouwing met als dogma de negatie van

God en de autonomie van de menselijke rede en zegt dan: nu zijn wij als Humanistisch Verbond er voor de buitenkerkelijken zoals de Katholieke Kerk voor de Katholieken en de Protestantse Kerkgenootschappen er zijn voor de Protestanten en maken er aanspraak op niet alleen dat wij naar rato van overheidswege worden gesteund, maar ook dat de overheid ons te paard helpt."

Dr. van Haren wijst deze aanspraken van het Humanistisch Verbond resoluut af. Hij gebruikt daarvoor o.a. een voorbeeld ontleend aan het rapport "Overheid en Humanistisch Verbond" van de commissie-Van Melsen uit het (R.K.) Centrum voor Staatskundige Vorming. Deze commissie heeft in 1953 in veertien gestichten een enquête gehouden. In deze gestichten beliep het gezamenlijk aantal buitenkerkelijken op een totaal van 1832 gedetineerden: 182. Van deze 182 buitenkerkelijken wensten er 164 contact met de aalmoezenier of predikant; slechts 18 wilden noch van de een noch van de ander iets weten, hetgeen nog niet wil zeggen, dat zij de ideeën van het H.V. aanhangen of zelfs maar dat zij God en het hiernaams ontkennen; één hunner vroeg uitdrukkelijk om het H.V.

Opvallend in dit statistiekje is, dat er blijkbaar veel en veel meer Christelijke en Katholieke gevangenen zouden zijn dan buitenkerkelijken. Daarop vestigt echter Dr. van Haren niet de aandacht; wel vraagt hij zich in opperste verbazing af, op welke titel het H.V. zich beroept, wanneer het als pseudo-religie, als een bepaalde levensbeschouwing, zich opwerpt als de aangewezen instantie voor "de" buitenkerkelijken.

Financiële steun van de overheid, zo luidt de conclusie van Dr. van Haren, voor de propaganda ener op zijn minst a-godsdienstige levensbeschouwing, die niet alleen de grote meerderheid van ons Christelijk volk ergert, maar die ook strijdt met het welzijn van de Nederlandse samenleving, moet worden afgewezen.

Dr. van Haren vestigt de aandacht op de geringe omvang van de humanistische nevenorganisaties en constateert, dat er geen behoefte bestaat aan verzorging van militairen door het Humanistisch Thuisfront. Immers, zo meent hij, het aantal militairen, dat verzorging wenst door het Humanistisch Thuisfront is zeer klein. Deze stelling is waard onderzocht te worden, maar dan door een objectieve instelling. Stelt men de militairen op een lijn met gedetineerden - en dat schijnt de schrijver te doen -, dan is dat niet alleen onvriendelijk tegenover onze landsverdedigers, maar dan heeft men ook geen juiste grondslag voor een zuiver betoog.

Is Nederland een protestantse natie?

Onder deze kop publiceerde Het Parool van 14 October 1955 een tweetal artikelen van de hand van Prof. Dr.A.A. van Ruler en Pater Jelsma.

Deze artikelen zijn tezamen veel te lang om hier in het geheel geciteerd te kunnen worden. Wij moeten volstaan met enkele conclusies aan te halen.

Prof. Van Ruler:

De praedestinatie is dan ook een Hollands drama geworden, zoals zij terecht is genoemd. Zij is zelfs ons, in onze burgerlijke matigheid en spankracht, te veel geweest. Maar uit dit denken over en worstelen met de praedestinatie is veel van onze volksziel te begrijpen. De praedestinatie stelt het gehele wezen van de mens in het oordeel van God over hem. De mens is daardoor radicaal op God zelf geworpen. Hij doorleeft van daaruit zijn totale tijdelijke leven als eenheid. Hij wordt zo ten volle persón, in volle integriteit, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Hij omvat in zijn geweten en bewustzijn alles, ook het laatste, zelfs de eeuwige raad van God. Hij is in het heden met een onwrikbare zekerheid zeker van zijn eeuwige zaligheid. Dit wandelen in de praedestinatie is voor mijn besef de hoogste en edelste humaniteit, welke ooit in de wereldgeschiedenis is gevonden.

In deze zin zou ik willen zeggen: inderdaad, wij zijn een protestantse natie.

Pater Jelsma:

Ik houd niet van de theologie van deze Spaanse theologen, want ik geloof er niet in. Ik versta de zinnen niet, waarin woorden als "natie" en "katholiek" of "protestants" aan elkaar worden gekoppeld. De Spaanse natie is voor mij evenmin katholiek als de Spaanse Phalanx of de Spaanse bond van torero's. Spaanse mensen kunnen persoonlijk katholiek zijn en de

Kerkelijke gemeenschap, waarin zij dit katholiek-zijn ontvangen en beleven, heet eveneens zinvol katholiek. Van een phalanx of een bond van torero's weet ik als katholiek niets. Van een natie moet ik als katholiek getuigen, dat zij als zodanig niet in aanmerking komt voor de genade van het geloof, waaraan het praedicaat "katholiek" zijn betekenis ontleent. Deze genade wordt geschonken aan personen en leeft in de Kerk welke erdoor wordt geconstitueerd.

Dit Nederland van protestanten, katholieken en humanisten kan slechts als N e d e r l a n d s e natie iets betekenen en een stimulerende beleving van solidariteit te zien geven.

Het Humanistisch Thuisfront in de Gemeenteraad van Lisse.

Zoals U wellicht bekend is, heeft het Hum. Thuisfront tot een aantal Gemeenteraden het verzoek gericht in aanmerking te mogen komen voor subsidie. Het is ons niet mogelijk U alle verslagen te geven van al die gemeenteraadszittingen waarin dat verzoek is behandeld. Maar zo'n enkele keer is zoiets toch wel nuttig, om U een indruk te geven van de wijze waarop vele van deze verzoeken behandeld worden.

Het onderstaande is samengesteld uit gedeelten van een verslag van de behandeling van zo'n verzoek door de Gemeenteraad van Lisse, opgenomen in Ons Weekblad, Nieuws- en Advertentieblad voor Lisse en Sassenheim.

Belangrijke discussie.

Eerst bij het elfde punt kwamen de tongen in beweging. Men kon daar trouwens op rekenen. B. en W. stelden namelijk voor om op een vraag om subsidie aan de stichting Militaire Tehuizen van het Humanistisch Thuisfront afwijzend te beschikken. In iedere gemeenteraad is daarover lang of minder lang gedebatteerd en Lisse maakte hierop geen uitzondering. De Heer Van Leeuwen (P.v.d.A.) nam hierover het woord. Deze vond de motivering van B. en W. - het aantal Lissese militairen dat deze richting is toegedaan is zeer minimaal en in sommige jaren zelfs nihil - geen steek houden. Ook al zijn er maar enkele militairen, dan hebben ze recht op subsidie.

We zien namelijk, dat de Vrijzinnig-Protestanten in de prot. christelijke militaire tehuizen, die op orthodoxe leest zijn geschoeid, niet kunnen aarden. Het voornaamste bezwaar van de P.v.d.A. tegen de argumentatie van B. en W. was en bleef echter: waarom geen onpartijdige evenredigheid.

De Heer De Koning (K.V.P.) vroeg zich af, of de Heer Van Leeuwen het prae-advies wel juist had gelezen. Daarin wordt gezegd, dat B. en W. niet is gebleken, dat één of meerdere Lissese militairen zich voor geestelijke verzorging aangewezen achten op humanistische organisaties. Als er één is, dan zou die, aldus de Heer De Koning, voor subsidie in aanmerking komen.

De Heer De Vries (C.H.U), hoewel sterk afwijzend tegenover het humanisme staande, meende ook dat wanneer er inderdaad militairen uit Lisse zijn, die zich hiertoe aangetrokken voelen, men een subsidie moet geven.

Geen grote groep.

De burgemeester zei in zijn antwoord, dat zij, die zich tot het humanisme aangetrokken voelen hier in Lisse geen grote groep vormen. "Ik zou zeggen: "Gelukkig, dat dit hier zo is! Men treft hier zeer weinig a-religieuze personen." De voorzitter legde er nog eens de nadruk op, dat hem niet was gebleken, dat er hier militairen zijn, die zich tot het humanisme aangetrokken voelen.

Met de meeste klem verzekerde de voorzitter, dat hij het Humanistisch Verbond in geen geval dezelfde rechten zou willen toekennen als de kerken. Als men niet protestant of katholiek is, dan wil dat helemaal niet zeggen, dat men humanist is.

"Ik begrijp de Heer Van Leeuwen niet," aldus de burgemeester, "als hij zegt, dat vrijzinnig protestanten de militaire tehuizen van het Humanistisch Thuisfront willen bezoeken. Ik kan me voorstellen, dat ze niet in de tehuizen der katholieken en der orthodox-protestanten komen, maar dat houdt nog minder in, dat zij zich prompt bij het humanisme scharen. Het humanisme mag dan misschien het bestaan van "een god" niet loochenen, maar wel van een persoonlijke God!".

De burgemeester handhaafde dan ook het voorstel om geen subsidie te verstrekken.

De Heer Van Leeuwen verweet min of meer de burgemeester, dat zijn

betoog impliceerde, dat in de tehuizen van het Humanistisch Thuisfront propaganda wordt gemaakt voor het humanisme.

De burgemeester sneed dat abrupt af en betoogde verder, dat 't niet gaat om de gezelligheid. "Dan kunnen we", aldus spr., de café's ook wel gaan subsidiëren.

De Heer van Leeuwen gaf toe, dat de beginselen der vrijzinnig-protestanten wel degelijk botsen met die van het humanisme. Maar die botsen ook tegen de geest, die er in de militaire tehuizen der andere kerkelijke groeperingen heerst. De praktijk heeft echter uitgewezen, dat velen zich in de tehuizen van het Humanistisch Thuisfront "thuis" voelen. Men vangt dus een deel der militairen op en daarom juichte de Heer van Leeuwen het bestaan van deze tehuizen toe.

"Alles zou heel anders komen te liggen", zo luidde het wederwoord van de voorzitter, "wanneer ook maar één der jongelui zich tot B. en W. had gewend met de mededeling dat hij zich voor zijn geestelijke verzorging aangewezen achtte op het Humanistisch Thuisfront. We kunnen echter geen negatieve instellingen gaan subsidiëren."

De Heer De Koning meende, dat er in die tehuizen wel dégelijk een bepaalde geest moet heersen, want men houdt immers wel "bezinningsdagen"? Spreker vond het fout de onkerkelijken maar meteen in te delen bij het Humanistisch Thuisfront.

Het slot was, dat men met algemene stemmen besloot de gevraagde subsidie te weigeren.

Ons woord bij anderen.

De Vrijdenker van 22 October citeert met instemming een enkel gedeelte uit het artikel van Dr. van Praag in Mens en Wereld van 8 October over het godsdienstonderwijs volgens de kleuteronderwijswet, waarin deze schrijver zijn teleurstelling uitspreekt over de wijze waarop dit onderwerp in de wet is geregeld.

=====

G E M E E N S C H A P P E N

ALKMAAR:	Comansstraat 16
ALMELO:	Haven N.Z. 119
AMERSFOORT:	Oranjelaan 38
AMSTERDAM:	Archimedesplantsoen 26-
APELDOORN:	Waltersingel 86
APPELSCHA:	Smidslaan 21
ARNHEM:	Stationsstraat 31, Elst-Gld.
ASSEN:	Frans Halslaan 8
BAARN:	Postbus 37
BEVERWIJK:	Koningsweg 171-Velsen-N.(Post Beverwijk)
BILTHOVEN:	Gezichtslaan 1
BREDA:	Baronielaan 96
BRUNSSUM/HEERLEN:	Engerstraat 33, Treebeek
DELFT:	Mackaijstraat 44
DEVENTER:	Brinkgreverweg 93
DOETINCHEM:	Hazeweg 92
DORDRECHT:	Van Baerlestraat 112
DRACHTEN:	Noordkade 5
EINDHOVEN:	Kievitlaan 7
EMMEN:	Meerstraat 24
ENSCHDEDE:	Höfteweg 2
GOES:	Kleine Kade 13
GORINCHEM:	Duiventrek 4
GORREDIJK:	Nieuwstraat 18
GOUDA:	Voor-Willens 59
GRONINGEN:	Hoornsediep 26-a
DEN HAAG:	J.P. Coenstraat 42
HAARLEM:	Vondelweg 96
HEERENVEEN:	Burgemeester Falkenaweg 68
DEN HELDER:	Singel 53
HENGEL0-0:	Breemarsweg 398
HILVERSUM:	Melkpad 25
HOOGZAND/SAPPEMEER:	Parkstraat 31
LAREN/BLARICUM:	Schapendrift 46, Blaricum
LEEWARDEN:	Noordvlietstraat 1
LEIDEN:	Vliet 43
LOCHEM:	Poorters Janlaan 17
MAASTRICHT:	R. Nafzgerstraat 20
MEPPEL:	De Vos van Steenwijklaan 29
MIDDELBURG:	Prinses Marijkeplein 6
MUSSELKANAAL/STADSKANAAL:	Ooster Parallelstraat 15, Stadskanaal
NAARDEN/BUSSUM:	Kamerlingh Onnesweg 80
NIEUWE-NIEDORP:	Dorpsstraat 55, Winkel-N.H.
NUNSPEET:	Groenelaantje 7
NLJEHORNE:	Nr. 80, Katlijk-Frl.
NLMEGEN:	Berg en Dalseweg 369
OOST ZEEUWS VLAANDEREN:	Scheldekade 12, Terneuzen
OS:	Hooghuisstraat 27
ROTTERDAM:	Bergselaan 326
SCHIEDAM:	St. Liduïnaplein 8
SNEEK:	Willemstraat 20
SOEST:	Braamweg 6
TERSCHELLING:	Pirolastraat 4, West-Terschelling
TIEL:	Dr. Schaepmanstraat 70
UTRECHT:	Mauritsstraat 64
VEENDAM/WILDERVANK:	Nijverheidsstraat 22, Wildervank
VELSEN:	Jan Kostelijklaan 21, Velsen
VLAARDINGEN:	Van Riebeekstraat 5
VLISSINGEN:	Hogeweg 125
VOORBURG/RIJSWIJK:	Paradijsstraat 53
WAGENINGEN:	Prunusstraat 8
WASSENAAR:	Duinrell 1
WINTERSWIJK:	Groenloseweg 97
ZAANSTREEK:	Abeelstraat 24, Zaandam
ZANDVOORT:	Van Speijkstraat 1-rd.
ZEIST:	Park Welgelegen 23, Driebergen
ZUTPHEN:	Prof. Treubstraat 17
ZWOLLE:	Violierenstraat 18-a